

สรุป

การเรียนรู้ประสบการณ์ การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 1/49
ณ โครงการร้อยใจรักษ์ บ้านห้วยसान
ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
องค์การบริหารส่วนตำบลทอดไทย

องค์การบริหารส่วนตำบลทอดไทย
อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
หลักสูตรที่ 1/49
ระหว่างวันที่ 10 - 11 พฤษภาคม 2562

หลักสูตรอบรม การเรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้

แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 1/49

วันที่ 10 – 11 พฤษภาคม 2562 ผู้เข้าร่วมอบรม 57 คน

จาก อบต.เทอดไทย อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและ พัฒนากิจการกรมปิดทองหลังพระฯ

ได้กล่าวถึง ความเป็นมาของโครงการร้อยใจรักษ์ ซึ่งมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์เข้ามาดำเนินการ ในหมู่บ้านห้วยส้านและหมู่บ้านข้างเคียงที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยใช้แนวทางการพัฒนาทางเลือก เพื่อสร้างโอกาสในการปรับเปลี่ยนชีวิตจากการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มาเป็นอาชีพที่สุจริต

สำหรับหลักสูตรการอบรมนี้รัฐบาลได้แต่งตั้ง คณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อยใจรักษ์ มีนโยบายให้ขยายผลโครงการฯ ไปสู่พื้นที่อำเภอชายแดนใน 4 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และพะเยา จำนวน 19 อำเภอ โดยมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ดำเนินการจัดฝึกอบรมให้

สิ่งที่คาดหวังในการอบรม คือ การมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนจากทุกคน และการนำประสบการณ์การเรียนรู้ แนวทางพระราชดำริหลักการทำงาน และศาสตร์พระราชฯ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสมกับชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ปัญหาของชุมชน โดยชุมชนเป็นแกนหลักในการดำเนินงาน และท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณ

หลักการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

นายณรงค์ อภิชัย ประธานสายปฏิบัติการพัฒนา มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระราชูปถัมภ์ และผู้อำนวยการโครงการร้อยใจรักษ์ บรรยายโดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ คือ

1. กล่าวถึงปัญหาในพื้นที่ อบต.เทอดไทย ซึ่งมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระราชูปถัมภ์ได้ดำเนินการในพื้นที่โครงการพัฒนาโดยตุงมาโดยตลอด ซึ่งทาง อบต.เทอดไทยได้ทราบดีอยู่แล้ว แต่ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ทรัพยากรต่างๆ ในอบต. นั้นมีความพร้อม แต่ท่านเลือกที่จะดำเนินการในสิ่งที่คิดว่าถูกต้อง ดีแล้ว และมีรายได้มากมายจากการขายชา แต่ว่าปัญหาจริงๆ ที่เกิดขึ้น คือปัญหาเรื่องน้ำ การดูแลรักษาป่า ปัญหาการเผาทำลายป่า จนไม่มีป่าต้นน้ำ ซึ่งใน อบต.เทอดไทย อยู่บนต้นน้ำแม่คำ แต่กลับไม่มีน้ำใช้เพื่อการเกษตรและใช้เพื่อการบริโภคอุปโภค รวมถึงปัญหาการลักลอบขนยาเสพติดในขณะที่ไฟป่าเกิดขึ้น ปัญหาเหล่านี้ เราสามารถที่จะช่วยเหลือและช่วยกันแก้ไขได้

2. สิ่งที่จะได้มาเรียนรู้ในโครงการร้อยใจรักษ์ในครั้งนี้ ถือว่าเป็นโอกาสอันดี ที่ท่านจะได้มาเรียนรู้เกี่ยวกับ การบริหารจัดการน้ำ การดูแลรักษาป่าต้นน้ำ การทำระบบน้ำ รวมไปถึงการทำอ่างพวงสันเขา ซึ่งทางโครงการร้อยใจรักษ์ได้ทำสาธิตในแปลง 75 ไร่ 4 ฐานการเรียนรู้เพื่อให้ทุกท่านได้เข้ามาศึกษา และนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชุมชน

3. การพัฒนาต่างๆ เชื่อว่าต้องเริ่มจากการปลูกคน โดยดูทั้งในเรื่องเศรษฐกิจรายได้ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อเป้าหมายที่จะช่วยให้เราช่วยเหลือตัวเองได้และเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจรายได้ให้ชุมชนอยู่ร่วมกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

4. การพัฒนาระยะต่างๆ เป็นขั้นเป็นตอน ต้องอาศัยข้อมูลจริง สภาพปัญหาจริง เราจะไม่ใช่ข้อเท็จจริง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ต้องสำรวจข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจ-สังคมรายครัวเรือน พื้นที่ทำกิน เติบโตแปลงพื้นที่ทำกิน รายแปลง เพื่อนำไปดำเนินการขอเอกสารสิทธิ์ คชช ระดับอำเภอได้ เนื่องจากในพื้นที่ อบต.เทอดไทย ประสบปัญหาไม่มีเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ทำกิน จะจัดตั้งโรงงานชาที่ไม่สามารถดำเนินการได้และไม่ได้รับการยอมรับ ทั้งนี้ต้องหาแนวทางและมาตรการการแก้ไขร่วมกันอย่างไรในหลักสูตรที่ 2 ต่อไป

5. การพัฒนาเชิงพื้นที่ ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งเรื่องระบบน้ำ การเกษตร การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรโดยใช้สารชีวภัณฑ์ การเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตร ปศุสัตว์ หัตถกรรม การศึกษา และการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก้ไขปัญหา ตอบโจทย์ความต้องการให้คนทุกกลุ่มระดับรายได้

6. โครงการบำบัดและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด 1,000 วันบำบัด 60 วันฟื้นฟู โดยการฝึกอาชีพ สร้างอาชีพให้อาสาทำดีได้มีงานทำเพื่อไม่ให้กลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และทำความเข้าใจชุมชนให้ยอมรับให้อาสาบุคคลเหล่านี้ได้ยืนอยู่ในสังคมในชุมชน อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และติดตามผล 940 วัน

7. กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ที่ท่านจะได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ในโครงการร้อยใจรักษ์ จะได้เรียนรู้หลักการพัฒนาทางเลือก ตามศาสตร์พระราชาและตำราแม่ฟ้าหลวง หลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เพื่อท่านจะนำไปปรับใช้ในชุมชนอย่างเหมาะสม และช่วยกันแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ทั้งพื้นที่ทำกิน แปลงชา รวมถึงระบบน้ำเพื่อการอุปโภคและเพื่อการเกษตร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาของชุมชนต่อไป

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาระบบน้ำ

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 เกษตรพอเพียง พืชระยะยาวไม้ผล

เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ การกักเก็บน้ำโดยใช้
อ่างพวงขอยซีเมนต์ (Soil Cement) การปล่อยลงไปที่แปลง
เกษตรด้วยระบบกัลกน้ำ การพัฒนาระบบน้ำใช้
กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการประชุม และ
ชาวบ้านต้องสละแรงงานการทำงานบูรณาการร่วมกับ
หน่วยงานราชการ ท้องที่ ท้องถิ่น โดยที่โครงการฯ ออกค่า
วัสดุอุปกรณ์ให้

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : บ่อพวงที่ขุด ใช้รถแบคโฮหรือคนขุด

ตอบ : ในช่วงแรกที่เริ่มตั้งโครงการ ทางโครงการใช้รถ
แบคโฮขุด จำนวน 10 บ่อ แต่ในปัจจุบันใช้แรงงาน
ชาวบ้านขุด เพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้กับคนใน
ชุมชน ซึ่งโครงการมีนโยบายจะขุด จำนวน 50 บ่อ
ณ ปัจจุบันนี้ ขุดไปแล้วจำนวน 20 บ่อ เป็นแรงงาน
ชาวบ้านทั้งหมด

ถาม : อ่างพวงสันเขาสามารถสร้างในพื้นที่ขนาดเท่าใด

ตอบ : อยู่ที่ขนาดของบ่อที่เราจะขุด สำหรับบ่อพวงของ
โครงการขนาด กว้าง* ยาว* ลึก 13*28*2.5 เมตร
ใช้ได้กับพื้นที่ 12-20 ไร่)

ถาม : เจ้าหน้าที่บริหารจัดการน้ำให้ค่าจ้างเป็นรายเดือน
หรือรายวัน

ตอบ : เจ้าหน้าที่ทั้งหมด 3 คน คนที่จดเลขมิเตอร์น้ำ
และเก็บค่าน้ำได้ค่าจ้าง ร้อยละ 10 บาท ถ้าน้ำเกิด
ปัญหาต้องไปซ่อมแซม จ่ายให้วันละ 300 บาท)

เรียนรู้การปลูกไม้ผลระยะยาว เช่น เงาะ ทุเรียน
ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ อาโวคาโด ฯลฯ โดยไล่
ระดับตามความต้องการน้ำของพืช และความสูงของพื้นที่
เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของชาวบ้านและสร้างรายได้ เป็น
การจัดการแบบองค์รวม แบ่งพื้นที่เป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้
สอย เนินเขา ที่ดอน และที่นา นอกจากนี้ พัฒนา ต่อยอด
ไม้ผลเดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้
เพื่อการส่งออก CP และดอยคำ เป็นแหล่งตลาดรับซื้อ
ผลผลิตและการส่งเสริมปลูกกาแฟโรบัสต้า

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : ในการปลูกมะม่วงใช้น้ำเยอะไหม

ตอบ : จำเป็นต้องใช้น้ำเยอะ ทั้งใช้ในการปลูก และให้
น้ำช่วงออกดอก (แนะนำให้ปลูกช่วงฤดูฝน)

ถาม : การปลูกมะม่วงต้องใช้เวลานานเท่าไรจึงจะได้
ผลผลิต

ตอบ : 3 ปี

ถาม : มะม่วงต้องปลูกระยะห่างเท่าไร

ตอบ : ระยะห่าง 5*5 เมตร สำหรับน้ำดอกไม้ แต่ถ้าเป็น
มหาชนจะเป็นขนาด 6*6 เมตร

ถาม : การห่อแบบมะม่วงเมื่อก่อนกับปัจจุบันแบบไหน
ดีกว่ากัน

ตอบ : ปัจจุบันดีกว่าเพราะใช้ถุงคาร์บอน เพราะ
เมื่อก่อนใช้หนังสือพิมพ์

ถาม : ถุงห่อคาร์บอนสามารถนำไปห่อผลไม้ชนิดอื่นได้
หรือไม่

ตอบ : สามารถห่ออย่างอื่นได้ เช่น กล้วย

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทางอาหาร ข้าว พืชอายุสั้น 1 ไร่ 1 แสน

การเพิ่มผลผลิตข้าว ข้าวพันธุ์อีโตเป็นพันธุ์ท้องถิ่น โดยใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว ซึ่งจากเดิมได้ 600 กิโลกรัม/ไร่ เปลี่ยนมาเป็น 800 -1,000 กิโลกรัม/ไร่ มีการทำการเกษตรผสมผสานแบบครบวงจร 1 ไร่ 1 แสน (เป้าหมาย คือ อยาให้คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน มาทดลองทำแปลงเกษตรผสมผสานในพื้นที่ 1 ไร่ มีการปรับปรุงดินด้วยการหมักดินและปลูกพืชสลับหมุนเวียนกัน ทั้งพืชระยะสั้น ระยะยาว และการทำปุ๋ยสัตว์)

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : วิธีการทำหัวเชื้อสารชีวภัณฑ์ ทำอย่างไร

ตอบ : (1) น้ำข้าวเปลือกและข้าวสารไปแช่น้ำ 1 คืน (ในอัตราส่วนข้าวเปลือก 10 กิโลกรัมต่อข้าวสาร 1 กิโลกรัม) (2) น้ำข้าวที่แช่น้ำ ไปผึ่งแดดตอนเช้าให้พอหมาด (ไม่ให้แฉะหรือแห้งเกินไป) ตักใส่ถุง ถุงละ 0.5 กิโลกรัม (3) ใส่คอขวด โดยทิ้งระยะให้ห่างจากตัวข้าว ประมาณ 3 นิ้ว (4) ยัดซีฟ่ายปิดจุกให้แน่น นำกระดาดมาคลุมจุกอีกทีแล้วเอาหนังยางรัด (5) นำไปนึ่ง 4 ชั่วโมง ทิ้งไว้ให้อุ่นพอแตะแฉะได้ (6) นำเชื้อเขี่ยลงถุง (7) ปิดจุกถุงให้เหมือนเดิมแล้วนำไปไว้ในโรงเพาะเชื้อรอเชื้อดิน(โรงเพาะต้องมี ความมืดไม่มีแสงผ่าน)

ถาม : สารชีวภัณฑ์ สามารถนำไปฉีดพ่นชาได้หรือไม่

ตอบ : สามารถไปฉีดพ่นได้

ถาม : ข้าวใช้วิธีการหว่านหรือไม่

ตอบ : ถ้าในโครงการจะใช้วิธีการดำ ส่วนชาวบ้านในพื้นที่ยังใช้วิธีการหว่านอยู่

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การทำปุ๋ยสัตว์

การส่งเสริมปุ๋ยสัตว์ เริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าต้องการเลี้ยงสัตว์ประเภทใด การส่งเสริมประกอบด้วย สนับสนุนพันธุ์สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำภูพาน เป็ดกากีแคมเบลล์ ส่งเสริมกองทุนอาหารสัตว์ โดยถ่ายทอดความรู้การทำอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร กองทุนวัคซีน ให้ชาวบ้านทำวัคซีนเอง เพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : วิธีขยายพันธุ์ภูฏานเป็ดทำอย่างไร

ตอบ : ตัดเป็นท่อนๆ นำไปใส่กระสอบแล้วเก็บไว้ในที่ชื้น และ รอรากใหม่งอก

ถาม : เป็ดกากีแคมเบลล์เราจะหาซื้อจากที่ไหน

ตอบ : หาซื้อทางช่องทางจำหน่ายทางอินเทอร์เน็ต

ถาม : ถ้าต้องการไก่ดำภูพานจะต้องหาซื้อที่ไหน

ตอบ : :ศูนย์พัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.สกลนคร

ถาม : สูตรการทำอาหารหมักโดยใช้ต้นกล้วยมีวิธีการทำอย่างไร

ตอบ : มีต้นกล้วยสับ 100 kg เกลือ 1 kg น้ำตาล 4 kg

ถาม : กรณีการตายของสัตว์ด้วยการฆ่ากิน แต่ชาวบ้านแจ้งว่าตายเป็นโรค จะมีการตรวจสอบอย่างไร

ตอบ : จะมีเจ้าหน้าที่ลงไปตรวจสอบอย่างละเอียด หากพบว่ามีกรตายเพราะฆ่ากิน จะถูกปรับตามราคาที่กำหนด

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

นางรัชณี : เป็นชาวบ้านห้วยสำนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการค้าและเสพ แต่เป็นผู้ใช้เงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด ไม่เคยทำงานหาเงินเอง มีญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงให้เงินใช้ตลอด ใช้ชีวิตสุขสบาย เมื่อผู้มีอิทธิพลถูกจับตัวไปและโครงการร้อยใจรักษ์เข้ามา เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น หมู่บ้านเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ตอนนี้ทำงานเป็นลูกจ้างโครงการรายวัน ก็ใช้เงินประหยัด แต่ก็ภูมิใจที่หาเงินมาเลี้ยงครอบครัวได้ด้วยตนเอง

นายส่องแสง : สาเหตุที่ติดยาเริ่มจากเสพตามพ่อ เคยถูกจับติดคุก 2 ปี 6 เดือน ข้อหาครอบครองยาบ้า 25 เม็ด และเคยฆ่าตัวตายเพราะความกดดันจากพี่น้องได้กินยาฆ่าแมลงยาฆ่าหญ้าแต่รอดมาได้ เมื่อโครงการเข้ามาจึงสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จุดเปลี่ยนที่อยากจะเลิกจริงเพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากจะทำความดี ตอนนี้เข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างโครงการฯ ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

นายมานิต : เป็นคนสุพรรณบุรี มาได้ภรรยาหมู่บ้านบ้านยะผ่า สาเหตุที่เสพยา เนื่องจากเครียดกับปัญหาชีวิตรุนแรง เข้าร่วมโครงการครั้งแรก โดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งตนสนใจเข้าอาสาสมัครบำบัด หลังจากเสร็จสิ้นการบำบัดคนในชุมชนให้การต้อนรับอย่างดีมาก วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จและเก็บเงินเพื่ออนาคตของลูก

คำถามจากผู้เข้าร่วม

จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ถาม : จุดเปลี่ยนที่ทำให้เลิกยาเสพติดแบบเด็ดขาดคืออะไร

ตอบ : นายส่องแสง : การยอมรับจากคนรอบข้าง ในอดีตตอนที่เสพยาเสพติดไปไหนมีแต่คนรังเกียจ ไม่มีใครต้อนรับ โดนไล่ แต่พอเลิกเสพยาเสพติดไปไหนมีแค่คนยอมรับ มีแต่คนทักทาย และอยู่ร่วมกันคนอื่นได้

ถาม : ในอดีตผู้มีอิทธิพลยังอยู่ คนนอกหมู่บ้านสามารถเข้าไปในหมู่บ้านได้หรือไม่

ตอบ : นางรัชณี : การที่คนนอกจะเข้าไปในหมู่บ้านถือว่าเป็นเรื่องที่ยากมาก เพราะจะมีลูกน้องของผู้มีอิทธิพลตั้งด่านตรวจก่อนเข้าหมู่บ้าน และเวลาเจอด่านหากสอบถามคนนอกแล้วตอบคำถามไม่ได้หรือไม่ถูกต้องอาจจะไม่ได้ออกมาอีกเลย

ถาม : สะท้อนข้อดีและข้อเสียของการมีผู้มีอิทธิพล

ตอบ : นางรัชณี :

ข้อดี คือ คนในชุมชนมีภูมิคุ้มกัน ผู้มีอิทธิพลจะจ่ายเงินหน่วยงานราชการ เพื่อป้องกันการเข้ามารุกรานคนในชุมชน

ข้อเสีย ถ้าหากเราไม่มีเงินจ่ายส่วยก็จะถูกรีดไถ หรือถ้าคิดจะเลิกค้าก็จะโดนกลั่นแกล้ง ชุมชนไม่สามารถอยู่ในชุมชนได้

บทบาทของภาคราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

นายสุรัตน์ สุจาศิริวงศ์ ผู้ใหญ่บ้านบ้านเมืองงามใต้ และ นายดวงแก้ว ยานทา ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามเหนือ ได้เกริ่นนำโครงการร้อยใจรักษ์ และได้บรรยายถึงความเป็นมาเหตุผลที่เข้าร่วมการดำเนินโครงการ ดังนี้

ก่อนมีโครงการฯ มาในพื้นที่ในชุมชนมีปัญหากลุ่มผู้มีอิทธิพลและยาเสพติด อยู่ในระดับรุนแรงทำให้คนในชุมชนเกิดความเดือดร้อนในการใช้ชีวิตมาก หลังจากโครงการเข้ามาดำเนินการมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาเป็นจำนวนมากทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นจำนวนมากและได้จัดประชุมเพื่อหาความร่วมมือในการดำเนินการ ซึ่งมีชาวบ้านเข้าร่วมมากกว่า 80% และที่ประชุมเห็นด้วยที่จะเข้าร่วมโครงการร้อยใจรักษ์ทั้งหมด ในการดำเนินการช่วงแรกมีบ้านห้วยสำน หมู่ที่ 10 เข้าร่วมโครงการต่อมาได้มีการดำเนินการต่ออีก 3 หมู่บ้านและเข้าร่วมการพัฒนาโครงการเป็นต้นแบบการพัฒนาาร่วมกัน

ในช่วงขั้นแรกของการดำเนินการคือศึกษาพื้นที่สำรวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคมหลังจากนั้นได้รวบรวมข้อมูลแล้วคืนข้อมูลให้แก่ชุมชน ได้จัดกระบวนการในการค้นหาปัญหาที่ต้องการให้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการประชุมซึ่งในเวทีการประชุมได้มีหลายหน่วยงานเข้าร่วมรับฟัง และได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากการจัดเวทีประชุมทำให้ได้แนวทางในการแก้ไข ดังนี้ ปัญหาความเป็นอยู่ ปัญหาอาชีพ และปัญหาสุขภาพ หลังจากรับทราบปัญหาแล้วหน่วยงานปกครองท้องถิ่นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการประชุมประชาคมจัดทำกฎระเบียบหมู่บ้านเพื่อการบังคับใช้ในหมู่บ้านให้สำเร็จ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ดูแลกันเอง

คำถามจากผู้เข้าร่วมอบรมการแลกเปลี่ยนภาคราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

ถาม : ในการทำล็อกตัวหนอนของโครงการฯ นำไปใช้ที่ไหนและใช้ทุนจากแหล่งใด

ตอบ : เป็นทุนของทางโครงการฯ ที่จัดทำขึ้นให้ทางอาสาทำได้ดีได้มีกิจกรรมทำแล้วนำมาใช้ในการปรับปรุงโครงการฯ เช่น ซ่อมแซมถนน ปรับปรุงสถานที่ เป็นต้น ซึ่งตอนนี้ยังไม่มีจำหน่ายแต่ในอนาคตถ้าผลิตได้ปริมาณมากอาจจะนำไปแบ่งปันในชุมชนหรือจำหน่ายต่อไป

ว่าที่ ร.ต.กรกฎ ประเสริฐวงศ์ นายอำเภอแม่ฟ้าหลวง ทางอำเภอได้ขอแบบแปลนการทำล็อกตัวหนอนจากกรมทางหลวงมาไว้ที่ อบต. มา 2 ปีแล้วแต่ยังไม่มีชุมชนใดแจ้งความประสงค์หรือเข้าไปขอความประสงค์ ซึ่งสามารถทำเรื่องไปยื่นได้เลย ทาง อบต.พร้อมที่จะให้การสนับสนุนทั้งแปลนและงบประมาณ ซึ่งการทำงานของผมแล้ว อยากให้ทางชุมชนหรือชาวบ้านเกิดการอยากทำเองไม่ใช่การที่หน่วยงานราชการเข้าไปบังคับให้ทำหรือไปทำให้ ชาวบ้านต้องเกิดการระเบิดจากข้างในต้องทำเองและดูแลรักษาเอง

นายสมพงษ์ เขมะวงศ์ กำนันตำบลเทอดไทย กล่าวถึงการแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน ในชุมชนตำบลเทอดไทยนั้น มีผู้เสพยาเสพติดอาศัยอยู่เพียงเป็นกลุ่มเล็กๆ เป็นผู้เสพรายย่อย การจัดการปัญหาหรือการควบคุมปัญหายาเสพติด ผู้ใหญ่บ้านไม่สามารถทำเองได้ต้องอาศัยความร่วมมือทาง ชรบ. ของหมู่บ้านเข้ามาช่วยในการปราบปรามและกำจัดทั้งผู้เสพและผู้ค้าโดยใช้กฎชุมชนเข้ามาบังคับใช้ ซึ่งความเข้มแข็งของผู้ใหญ่บ้านและ ชรบ. เป็นสิ่งสำคัญที่จะขจัดและป้องกันปัญหายาเสพติดในชุมชนได้

สรุปกิจกรรมและมอบการบ้าน

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาศาถาบัน

ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ

กล่าวสรุป กิจกรรมผลการอบรมและแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาโครงการฯ บ้านห้วยสำน คือ การพัฒนาให้คนมีโอกาส สร้างทางเลือกให้กับคนในพื้นที่เพื่อไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การพัฒนาโครงการฯ เข้าไปพัฒนาในทุก ๆ ด้านเน้นการพัฒนาแบบองค์รวมให้ครอบคลุมทุกมิติ ในระยะแรกของการพัฒนาเริ่มจากการศึกษาบริบทพื้นที่ ศึกษาภูมิสังคมให้เข้าใจพื้นที่อย่างถ่องแท้ก่อน หลังจากนั้น จึงเข้าสู่กระบวนการคืนข้อมูล เพื่อให้เกิดการระเบิดจากข้างใน

ให้ตระหนักถึงปัญหาแล้วจึงพัฒนาร่วมกันในระดับท้องถิ่นที่ท้องถิ่นหน่วยงานราชการที่สำคัญ คนในชุมชนต้องร่วมออกแรงด้วยในทุกกระบวนการ เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นตลอดโครงการฯ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการดูแลไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

ได้มอบการบ้านสำหรับผู้เข้าอบรม 2 ข้อ คือ

- 1) ให้คัดเลือกผู้เข้าอบรมที่มาในรุ่นนี้ให้เหลือ 20 คน เพื่อมาฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน
- 2) ผู้เข้าอบรมกลับไปปรึกษาหารือเพื่อเสนอโครงการแก้ไขปัญหาความต้องการของหมู่บ้านชุมชน

โดยมีหลักเกณฑ์ คือ

1. เป็นโครงการที่ต้องแก้ไขปัญหาในชุมชนของท่าน โดยผ่านการเห็นชอบจากประชาคมหมู่บ้าน
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านแรงงาน อาหารระหว่างปฏิบัติงาน หรือการมีส่วนร่วมอื่นๆ
3. สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ จะมีงบประมาณสมทบให้กับโครงการบางส่วน โดยงบประมาณหลักจะต้องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุปกิจกรรมการอบรม

สิ่งที่ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ กระบวนการที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การเรียนรู้ประสบการณ์งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ การพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่า หากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็ไม่สามารถพัฒนาได้ เมื่อท่านกลับไปแล้วขอให้ทบทวนขั้นตอน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ซึ่งหลักสูตรนี้ได้เรียนรู้แค่เข้าใจ ต่อไปจะเป็นกระบวนการเข้าถึง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรที่สอง ท่านต้องกลับไปดูข้อมูลในพื้นที่ และมาฝึกปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การเสนอโครงการต่อไป

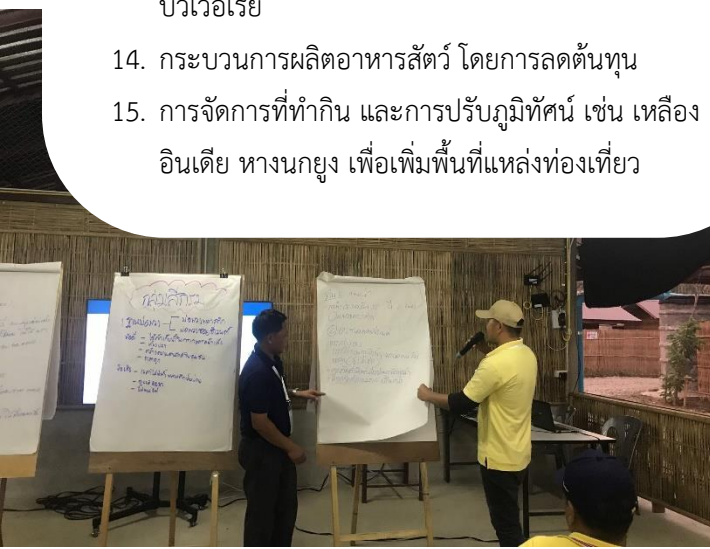
สิ่งที่ได้เรียนรู้ และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

สิ่งที่ได้เรียนรู้

1. การปลูกพืช 3 ระยะ คือ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว
2. การปลูกพืชแบบผสมผสาน
3. การส่งเสริมกองทุนสัตว์ให้กับชุมชน
4. การปลูกพืชหลังนาและปลูกพืชเศรษฐกิจ
5. การใช้ระบบกัลกน้ำ
6. การเรียนรู้เทคนิคการทำบ่อพวงแบบขอยซีเมนต์ที่ใช้วัสดุหาง่าย ซึ่งง่ายต่อการจัดการ และการบำรุงรักษา
7. การพัฒนาคุณภาพมะม่วงเพื่อการส่งออกและการจัดตั้งสหกรณ์ หรือวิสาหกิจชุมชน
8. การใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร
9. การใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่า เช่น การ ปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อให้ได้ผลผลิตอย่างต่อเนื่อง อาทิ พืชระยะสั้น พืชระยะกลาง พืชระยะยาว
10. การรณรงค์การปลูกไม้ยืนต้น เพื่อทดแทนพืชเชิงเดี่ยว
11. การรวมกลุ่มเพื่อแปรรูปผลผลิตข้าว โดยมีโรงสีชุมชน
12. การจัดการพื้นที่แบบองค์รวม โดยการจัดสรรพื้นที่ 4 ส่วน ได้แก่ ป่าใช้สอย ที่เนินเขา ที่ดอน และที่นา
13. การปลูกพืชโดยลดการใช้สารเคมี ใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทน เช่น ปุ๋ยหมักชีวภาพ ไตรโคเดอร์มาและบิวเวอเรีย
14. กระบวนการผลิตอาหารสัตว์ โดยการลดต้นทุน
15. การจัดการที่ทำกิน และการปรับภูมิทัศน์ เช่น เหลืองอินเดีย หางนกยูง เพื่อเพิ่มพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

แนวทางการนำไปปรับใช้ในพื้นที่

1. ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้เกิดรายได้
2. การรวมกลุ่มเกษตรกรรชาน้ำมันเพื่อในการต่อรองการจำหน่ายผลผลิตการเกษตร
3. นำองค์ความรู้จากการเรียนรู้ฐานกิจกรรมไปอบรมถ่ายทอด
4. การปลูกไม้ยืนต้นเพื่อปรับภูมิทัศน์ เช่น เหลืองอินเดีย หางนกยูง และให้ร่มเงาแก่ขาน้ำมัน
5. การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว
6. การศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ
7. การระเบิดจากข้างในให้คนในชุมชนเกิดความอยากที่จะทำ และสร้างความเป็นเจ้าของให้ช่วยกันดูแลรักษา
8. การทำกองทุนพันธุ์สัตว์ และการผลิตอาหารสัตว์ลดต้นทุน
9. ต้นแบบการสร้างอ่างพวงสันเขา
10. แนวทางการสำรวจแหล่งน้ำ
11. การทำไร่นาสวนผสม
12. การปลูกไม้ผลหลายชนิด
13. การปลูกไม้ผลแทรกของต้นชาหรือกาแฟ
14. ส่งเสริมการปลูกหญ้าเนเปียร์และต้นกล้วย เพื่อทำเป็นอาหารสัตว์
15. การติดตั้งมิเตอร์ในชุมชน

การประเมินความพึงพอใจ รุ่นที่ 1/49 องค์การบริหารส่วนตำบลเทอดไทย อ.แม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย				
ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	66.04	33.96	-	-
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	56.60	39.62	3.77	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	54.72	39.62	5.66	-
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	60.38	37.74	1.89	-
วิทยากรมีความรู้	77.36	22.64	-	-
สถานที่อบรม	60.38	37.74	1.89	-
สถานที่พัก	50.94	41.51	7.55	-
อาหารและเครื่องดื่ม	81.13	18.87	-	-

หมายเหตุ มีผู้ส่งแบบประเมิน 53 คน จาก 57 คน